Torthaí Foghlama Gaeilge na Sraithe Sóisearaí Scoileanna T1

Ionchais maidir le scoláirí

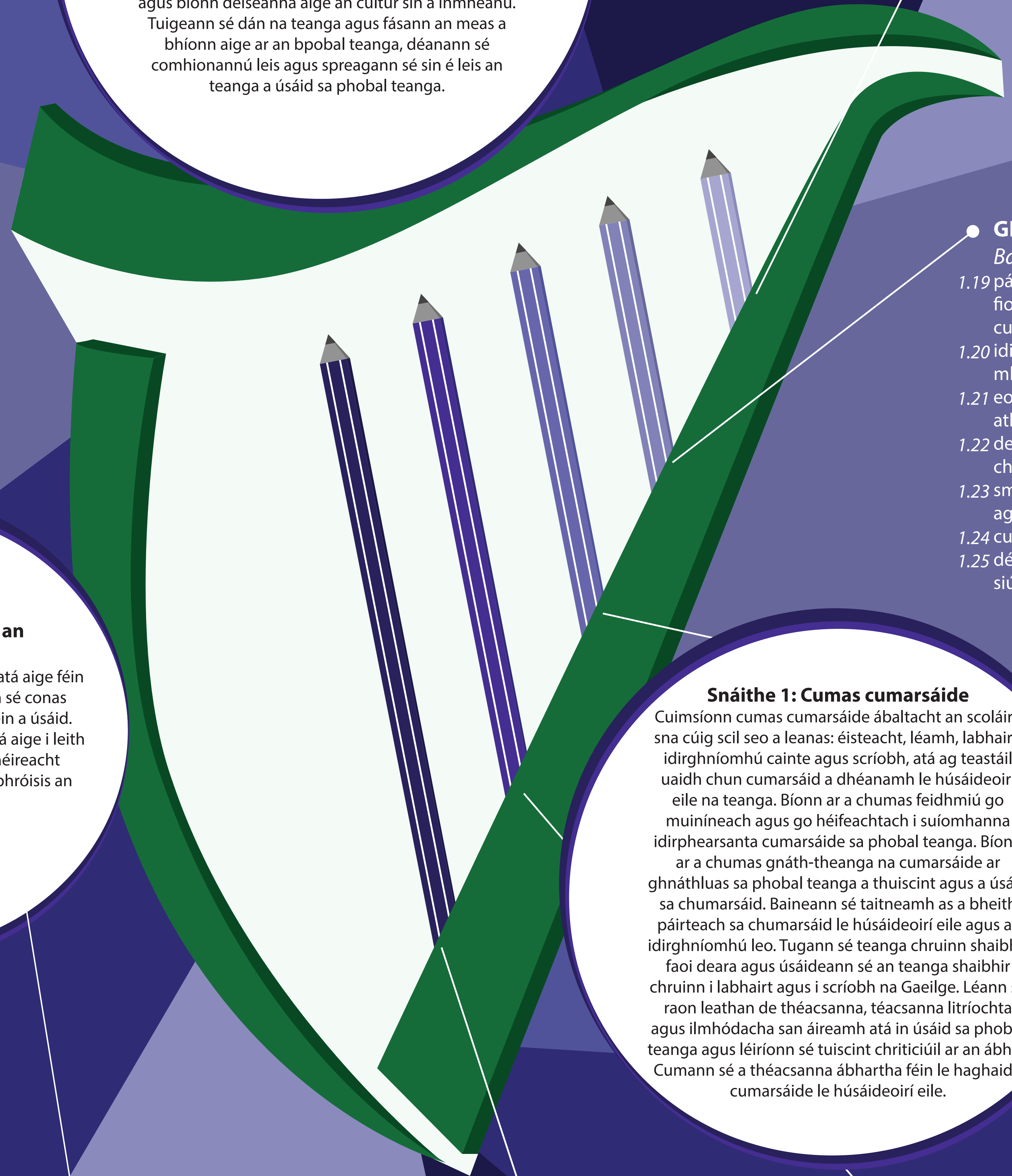

Snáithe 1: Cumas cumarsáide

Cuimsíonn cumas cumarsáide ábaltacht an scoláire sna cúig scil seo a leanas: éisteacht, léamh, labhairt, idirghníomhú cainte agus scríobh, atá ag teastáil uaidh chun cumarsáid a dhéanamh le húsáideoirí eile na teanga. Bíonn ar a chumas feidhmiú go muiníneach agus go héifeachtach i suíomhanna idirphearsanta cumarsáide sa phobal teanga. Bíonn ar a chumas gnáth-theanga na cumarsáide ar ghnáthluas sa phobal teanga a thuiscint agus a úsáid sa chumarsáid. Baineann sé taitneamh as a bheith páirteach sa chumarsáid le húsáideoirí eile agus as idirghníomhú leo. Tugann sé teanga chruinn shaibhir faoi deara agus úsáideann sé an teanga shaibhir chruinn i labhairt agus i scríobh na Gaeilge. Léann sé raon leathan de théacsanna, téacsanna litríochta agus ilmhódacha san áireamh atá in úsáid sa phobal teanga agus léiríonn sé tuiscint chriticiúil ar an ábhar. Cumann sé a théacsanna ábhartha féin le haghaidh cumarsáide le húsáideoirí eile.

GNÉ: Éisteacht

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

1.1 ábhair agus teachtaireachtaí na cumarsáide ar ghnáthluas[1] a thuiscint
1.2 éisteacht chun brí nó sonraí faoi leith agus argóintí comhleanúnacha a thuiscint
1.3 seasamh agus meon cainteoirí (go díreach/go hindíreach) a aithint
1.4 teanga labhartha chruinn, shaibhir, chanúnach a thuiscint
1.5 idirdhealú a dhéanamh idir chanúintí na Gaeilge
1.6 píosaí éisteachta a roghnú go criticiúil agus iad a roinnt ag baint úsáide as teicneolaíochtaí digiteacha

GNÉ: Léamh

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

1.7 úsáid a bhaint as raon straitéisí léitheoireachta, straitéisí dí-chódaithe san áireamh
1.8 dul i ngleic go criticiúil le raon leathan téacsanna* Gaeilge ag úsáid stór focal agus teanga chuí
1.9 conclúidí/impleachtaí a bhaineann go díreach nó go hindíreach le hábhar téacs a fhiosrú
1.10 léiriú ar thaitneamh a bhaint as raon leathan téacsanna* ábhartha dílse chun cumas léitheoireachta a fhorbairt
1.11 rogha pearsanta de théacsanna* a aimsiú, a fhiosrú agus a roinnt ar son taighde agus taitnimh
1.12 saintéarmaíocht a aithint agus a thuiscint i réimse éagsúla téacsanna agus seánraí scríbhneoireachta
1.13 difríochtaí idirthéacsúla a fhiosrú agus a phlé i réimse téacsanna Ní gá don chainteoir a chuid teanga a shimpliú ná a mhoilliú le go dtuigtear é.

GNÉ: Labhairt

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

1.14 téacsanna ó bhéal a chruthú agus a chur i láthair mar dhuine aonair agus/nó mar bhall de ghrúpa
1.15 comhrá a fhorbairt agus smaointe pearsanta a leathnú amach ar réimse leathan ábhar
1.16 focail a fhuaimniú go nádúrtha le tuin chruinn shothuigthe agus béim chuí
1.17 Gaeilge shaibhir chruinn a úsáid (an teanga bheo agus leaganacha canúnacha teanga san áireamh) ag úsáid a chanúna féin, mar is cuí
1.18 a stór focal pearsanta agus stór focal comhaimseartha ar ábhar ginearálta agus ábhar ar spéis leis féin a fhorbairt agus a shaibhriú

GNÉ: Idirghníomhú cainte

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

1.19 páirt ghníomhach a ghlacadh i gcomhráite (obair ghrúpa san áireamh) ag fiosrú, ag ceistiú agus ag forbairt tuairimí pearsanta agus ag freagairt go cuí le linn an chomhrá
1.20 idirghníomhú go muiníneach agus go cuí i suíomhanna difriúla agus ar mhaithe le spriocanna éagsúla
1.21 eolas, tuairimí agus dearcthaí a sheiceáil, a dheimhniú agus a mhalartú ag athinsint nó ag míniú mioneolais, mar is gá
1.22 dearcthaí agus eolas ó fhoinsí éagsúla a thuairisciú agus a tharraingt le chéile
1.23 smaointe a bhaineann le heispéiris phearsanta a mhíniú le samplaí agus/nó le hargóintí cuí chun dul i bhfeidhm ar dhuine
1.24 cumarsáid ó bhéal a dhéanamh ag úsáid teicneolaíochtaí digiteacha
1.25 déileáil le deacrachtaí tuisceana ar mhaithe le cumarsáid a choimeád sa siúl

GNÉ: Scríobh

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

1.26 téacsanna* pearsanta agus foirmeálta, cruthaitheacha agus ilmhódacha san áireamh, a chruthú i réimse de stíleanna, réimeanna teanga, ag úsáid teanga agus stór focal cuí agus tuiscint á léiriú ar lucht a léite
1.27 úsáid sholúbtha, chruthaitheach, spraíúil a bhaint as an teanga
1.28 úsáid a bhaint as scileanna eagarthóireachta mar chuid de phróiseas na scríbhneoireachta, dréachtú agus athdhréachtú san áireamh
1.29 freagairt phearsanta do théacsanna* ag léiriú tuiscint chriticiúil ar stíl, ábhar, tuin, íomhánna an téacs
1.30 gnásanna na scríbhneoireachta m.sh litriú, poncaíocht, a aithint agus a úsáid
1.31 píosaí scríofa a chruthú agus a roinnt i bhformáidí éagsúla ag baint úsáide as teicneolaíochtaí digiteacha
1.32 stíl scríbhneoireachta féin a fhorbairt ag baint úsáide as teanga chruinn, shaibhir (ag úsáid a chanúna féin, mar is cuí)

Snáithe 2: Feasacht teanga agus chultúrtha

Tá an scoláire ag sealbhú na Gaeilge i dtimpeallacht na teanga. Tugann sé cruinnúsáid agus saibhreas teanga faoi deara. Tuigeann sé cad is dea-úsáideoir teanga ann agus déanann sé iarracht bheith ar aon dul leis an úsáideoir sin a bhfuil teanga chruinn shaibhir aige. Déanann sé machnamh ar an gcaoi ina n-oibríonn an teanga chun míchruinneas a sheachaint. Toisc go bhfuil an teanga timpeall air, cuireann sé aithne mhaith ar bheochultúr na Gaeilge agus bíonn deiseanna aige an cultúr sin a inmheánú. Tuigeann sé dán na teanga agus fásann an meas a bhíonn aige ar an bpobal teanga, déanann sé comhionannú leis agus spreagann sé sin é leis an teanga a úsáid sa phobal teanga.

GNÉ: Ag díriú ar theanga na Gaeilge mar chóras

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

2.1 ionchur saibhir cruinn a thabhairt faoi deara sna scileanna teanga uile agus eiseamláirí den dea-úsáid teanga a athúsáid
2.2 patrúin ghramadaí agus chomhréire na teanga a aithint agus a shealbhú
2.3 difríochtaí suntasacha gramadaí agus comhréire idir an Ghaeilge, an Béarla agus teangacha eile a thabhairt faoi deara chun míchruinneas trasteanga a sheachaint
2.4 an réim chuí teanga a úsáid don ócáid, spriocghrúpa nó cineál cumarsáide
2.5 earráidí pearsanta i labhairt agus i scríobh na teanga a thabhairt faoi deara agus a thuiscint agus machnamh a dhéanamh ar na cúiseanna leo
2.6 litriú agus poncaíocht chruinn a aithint agus a úsáid
2.7 saibhreas canúnach na Gaeilge a aithint agus idirdhealú a dhéanamh idir chanúintí na Gaeilge ag tabhairt difríochtaí foghraíochta agus leaganacha canúnacha faoi deara

GNÉ: Ag cothú feasachta i leith chultúr na teanga

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

2.8 gné(ithe) de chultúr na Gaeilge a roghnú agus taighde a dhéanamh uirthi agus í a chur i láthair ar shlí nuálach chruthaitheach
2.9 tionscnaimh/cuir i láthair ó bhéal a dhéanamh ar ghnéithe de bheochultúr na Gaeilge

GNÉ: Ag cothú feasachta i leith an dátheangachais

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

2.10 tuiscint a léiriú ar a bhfuil i gceist le bheith ilteangach
2.11 cultúir teangacha neamhfhorleathana a fhiosrú agus comparáid a dhéanamh idir theangacha

Snáithe 3: Féinfheasacht an fhoghlaimeora

Díríonn an scoláire ar na tréithe aonair atá aige féin mar fhoghlaimeoir teanga. Tuigeann sé conas straitéisí foghlama atá oiriúnach dó féin a úsáid. Tuigeann sé an spreagadh pearsanta atá aige i leith úsáid na teanga agus glacann sé úinéireacht phearsanta ar an teanga féin agus ar phróiseis an sealbhú teanga.

GNÉ: Ag cothú féintuisceana mar fhoghlaimeoir teanga

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

3.1 stíl phearsanta foghlama a aithint agus straitéisí foghlama pearsanta a fhorbairt chun sealbhú scileanna inaistrithe teanga a éascú
3.2 déileáil go héifeachtach le haiseolas
3.3 deiseanna úsáide teanga sa phobal teanga a thapú

GNÉ: Ag forbairt na foghlama féinriair

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

3.4 cinntí neamhspleácha a dhéanamh mar fhoghlaimeoir
3.5 féinmheasúnú a dhéanamh ar dhul chun cinn sna scileanna teanga ar fad
3.6 aiseolas a roinnt le comhscoláirí ar an bhfoghlaim phearsanta sna scileanna teanga agus foghlama
3.7 acmhainní teanga a úsáid (foclóirí, ríomhfhoclóirí, graiméir, seiceálaithe gramadaí agus litrithe, srl.) chun cruinneas agus saibhreas teanga a bhaint amach sa labhairt agus sa scríobh

GNÉ: Ag forbairt tuisceana ar spreagadh pearsanta i leith na teanga

Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire:

3.8 tuiscint a léiriú ar a spreagadh pearsanta i leith úsáid na teanga sa phobal teanga
3.9 céimeanna a ghlacadh a léiríonn spreagadh pearsanta chun cur le cruinneas agus le saibhreas na teanga

[1] Ní gá don chainteoir a chuid teanga a shimpliú ná a mhoilliú le go dtuigtear é
* Is féidir téacs a thabhairt ar gach toradh a bhíonn ar úsáid teanga: teanga labhartha, scríofa, físeach, nó ilmhódach. Féach an sainmhíniú ar lch 21
** Pobal teanga: pobal ina bhfuil an sprioctheanga á labhairt mar ghnáth-theanga cumarsáide i réimse an teaghlaigh agus i réimsí lasmuigh de.

Oide
Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí
Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Ceol na teanga